

Redacteur ESB
e.niesten@sdu.nl

Energie met beleid

De nieuwe staatssecretaris van Economische Zaken, Frank Heemskerk, heeft al een aantal doelen gesteld voor de komende kabinetsperiode. Hij wil de administratieve lasten reduceren en de positie van de burger als consument verbeteren. De ministers en staatssecretarissen van Economische Zaken van de voorgaande kabinetten Balkenende wilden ditzelfde, ook voor de energiesector. Het beleid van liberalisering, deregulering en splitsing van de energiesector stelde het publiek belang centraal. Minder regels en meer marktwerking zouden leiden tot lagere prijzen voor de consument. Aan het begin van Balkenende IV is het interessant om te bekijken of het nodig is weer dezelfde doelen te stellen voor de energiesector. Cijfers van het CBS laten zien dat de energieprijzen niet zijn gedaald. Het publiek belang is hiermee niet gediend. Over een periode van zes jaar zijn de energieprijzen zelfs met 75 procent gestegen. Dit is zestig procent meer dan de consumentenprijsindex over deze periode. De energierekening zal ook dit jaar weer stijgen, met gemiddeld ongeveer 85 euro. Dit betekent dat we bijna vijf procent meer gaan betalen voor elektriciteit en gas dan in december 2006. Deze grote stijging is zelfs aanzienlijk minder dan het vorig jaar. Dit jaar valt het nog mee, doordat de heffing ten behoeve van de stimulering van de milieukwaliteit van de elektriciteitsproductie voor 2007 is afgeschaft. De MEP-heffing bedroeg het afgelopen jaar 52 euro. Deze daling van de belasting op energie betekent dat de stijging van de energieprijzen vooral voor rekening komt van het leveringsdeel van de prijs. Voor de levering van elektriciteit wordt dit jaar 18,5 procent meer gerekend. Dit leveringsdeel kan vrij worden vastgesteld door de energiebedrijven, zonder de inmenging van het ministerie van Economische Zaken of de onafhankelijke toezichthouder.

De consumenten worden verder geconfronteerd met het vooruitzicht van een groot energiebedrijf. Een fusie van Nuon en Essent zal deze bedrijven gezamenlijk een

aandeel van bijna zeventig procent van de Nederlandse markt opleveren. Het doel van de fusie is EssentNuon N.V. een sterkere positie te geven op de Europese energiemarkt. Gerekend naar aandeelhouderswaarde (circa 24 miljard euro) zal deze nieuwe organisatie gaan behoren tot de top tien van grootste energiebedrijven in Europa. Uit een recent onderzoek van de NMa blijkt echter dat de markt voor de productie en groothandel van elektriciteit tijdens piekuren, de retailmarkt en de onbalansmarkt voor elektriciteit, nationale markten zijn (NMa, 2006). Een nieuw energiebedrijf met zo'n groot marktaandeel en het overgrote deel van de Nederlandse productiecapaciteit tot haar beschikking zal, althans in theorie, tot verdere prijsstijgingen leiden. Ook de deregulering laat nog op zich wachten. Net zomin als prijsdaling heeft plaatsgevonden is ook deregulering niet vast te stellen. Hierbij kan de groei van de NMa als voorbeeld dienen. De mededingingsautoriteit, waarvan de sectorspecifieke toezichthouder DTe een onderdeel is, rapporteert van jaar op jaar een sterke groei van de organisatie en het aantal medewerkers (zie bijvoorbeeld de jaarverslagen NMa 2002, 2003 en 2004). De DTe stelt de transporttarieven voor elektriciteit vast. Deze transporttarieven zijn het derde onderdeel van de elektriciteitsprijs, naast de energiebelastingen en het leveringsdeel. De regulering van de transporttarieven heeft geleid tot een daling van dit deel van de elektriciteitsprijs. Als gevolg van deze reguleringssystematiek is reeds 1,9 miljard euro bespaard in de periode van 2001 tot 2007.

In tegenstelling tot het beoogde beleid van Balkenende I-III heeft de liberalisering geleid tot forse stijgingen in het leveringsdeel van de elektriciteitsprijs. Dit deel van de prijs wordt niet alleen beïnvloed door concurrentie, of een afwezigheid daarvan in nationale elektriciteitssectoren, maar ook door de prijzen van de grondstoffen op de wereldmarkt. Om verdere prijsstijgingen te voorkomen zal een nieuw energiebeleid gericht moeten zijn op het vinden van alternatieve, goedkopere energiebronnen die minder afhankelijk zijn van de wereldmarkt. Dit energiebeleid zal ook, met het oog op het verbeteren van de positie van de consument, de elektriciteitsmarkt voorlopig als nationaal moeten definiëren. Verder blijkt uit de groei van de NMa dat deregulering naar alle waarschijnlijkheid niet heeft plaatsgevonden. Een regulering van de transportnetten is echter in het belang van de consument gebleken door de sterke daling van de transporttarieven over de afgelopen zes jaar. Wanneer het belang van de consument als uitgangspunt wordt genomen voor het energiebeleid van Balkenende IV, blijkt een andere nadruk dan alleen op deregulering en liberalisering nodig.

LITERATUUR

Nederlandse Mededingingsautoriteit (2006) *Visiedocument Concentraties Energiemarkten*. Den Haag: NMa.